

Friluftslivets betydelse för barn och unga

Åsa Tugetam, doktorand i Idrottsvetenskap

Lnu.se

ISBN: 978-91-89283-16-9 (PRINT), 978-91-89283-17-6 (PDF)

ÅSA TUGETAM

ÅTT GÖRA OCH ERFARA FRILUFTSLIV
– En etnografisk studie om läroprocesser i gymnasieelevers friluftslivsundervisning

Linnaeus University Dissertations
No 401/2020

ÅSA TUGETAM

ÅTT GÖRA OCH ERFARA FRILUFTSLIV

– En etnografisk studie om läroprocesser i gymnasieelevers friluftslivsundervisning

Redan på den gamla goda tiden var det bättre förr

”Allt mäktigare höjer sig ett tidens rop till kamp mot den ökade nervositeten, den minskade lifslusten, den försämrade vigören, orsakad af våra dagars myckna tanke- och innearbete. Botemedlet är framför allt att söka i mera kroppsrörelse och härdande friluftslif. I naturen finnes hvilan och lugnet, där är luften ren, där blåses det friska vindar, som ha förmågan både svalka en het panna och jaga bort tröttande tankar”

(Friluftslivsboken, 1905)

Definition av friluftsliv

Friluftsliv är vistelse utomhus i natur- och kulturlandskap för välbefinnande och naturupplevelse utan krav på tävling

(Miljö- och energidepartementet, 2010)

Friluftsdagar

LS1905 (1909)	LS 1928 (UP)	LS (UP)1933	Lgy 1965	Lgy 1970	Lgy 1987	Lpf94	GY 2011
<p>Friluftsliv (verksamhet)</p> <p>idrottsövningar och friluftsläk</p> <p>4–6 ggr/år</p>	<p><i>Friluftsliv och friluftslivsverksamhet (FL)</i> används som begrepp (friluftsdagar)</p> <p>Syfte: främjande av idrottsliv och friluftslivsverksamhet; idrottsövningar, längre vandringar, naturvetenskapliga och historiska exkursioner, studieutflykter, friluftslivsarbete och dylikt</p> <p>brett innehåll flera ämnen involverade</p> <p>15–20 hel/halvdgr/år</p>	<p>Friluftsdagar</p> <p>Syfte: FL-verksamhet bestående av dels vandringar, idrottsövningar och kroppsarbete i det fria, dels exkursioner och andra studieutflykter</p> <p>brett innehåll flera ämnen involverade</p> <p>10–12 hel/halvdgr/år</p>	<p>Syfte: --- FL-verksamhet omnämns ej, däremot uppmuntras studiebesök, exkursioner, lägerskola</p> <p>(Anvisn anger innehåll/dgr)</p> <p>6–12hel/halvdgr</p>	<p>Syfte: --- FL-omnämns ej som särskilt undervisningsmoment. /... skolan bör stimulera till verksamhet såsom friluftsliv, idrott m.m. (Anvisn anger innehåll/dgr)</p> <p>4-8 hel/halvdgr</p>	<p>---</p> <p>Syfte: FL-verksamhet omnämns ej</p> <p>4-8 hel/halvdgr</p>	<p>---</p> <p>Syfte: FL-verksamhet omnämns ej</p>	<p>---</p> <p>Syfte: FL-verksamhet omnämns ej</p>

Lgr11 och GY11

Friluftslivet ges ännu ”mer plats” genom skolpolitiska beslut.

Lgr 11

Fysiska aktiviteter och en hälsosam livsstil är grundläggande för människors välbefinnande. Positiva upplevelser av rörelse och friluftsliv under uppväxtåren har stor betydelse för om vi blir fysiskt aktiva senare i livet. Att ha färdigheter i och kunskaper om idrott och hälsa är en tillgång för både individen och samhället (Skolverket, 2011).

GY11

Idrott, friluftsliv och olika former av motion och rekreation har stor betydelse såväl för enskilda människors hälsa som för folkhälsan. Ämnet idrott och hälsa förvaltar ett kulturellt arv av fysiska aktiviteter och naturupplevelser. Det ger tillfälle att uppleva och förstå betydelsen av rörelseaktiviteter och deras samband med välbefinnande och hälsa.

Lärprocesser i friluftsliv (min avhandling)

Kontextuellt lärande – göra friluftsliv genom kontrasternas pedagogik

Relationellt lärande – nya sociala mönster i en praxisgemenskap

Identitetsutvecklande lärande - identitet, kropp och lärande över tid

Trender inom friluftsliv i Sverige idag

Det globala friluftslandskapet - växande natur- och äventyrsturism i Sverige.

De svenskar som har råd skaffar sig friluftserfarenheter från många olika hörn i världen.

Ett mångkulturellt och högrörligt samhälle som innebär att variationsbredden ökar när det gäller vilka erfarenheter, kunskaper och intressen som möts både ute i friluftslandskapen och i skolmiljöer.

Ny teknik, nya material och nya aktiviteter som bland annat innebär att nya platser och årstider blir attraktiva för friluftsliv men också att nya konflikter med annan mark- och vattenanvändning kan uppstå – och mellan olika friluftsutövare. (t ex mtb, vattenskotrar)

Sportifiering och kommersialisering i form av exempelvis multisporttävlingar och olika lopp för allmänheten liksom en växande naturturism vilket ofta innebär en uppluckring av den traditionellt relativt skarpa skillnaden mellan sport och friluftsliv

Inomhusmiljöer där väletablerade fenomen som äventyrsbad och klätterväggar successivt får sällskap av allt fler friluftsaktiviteter med egna inomhusmiljöer (T ex skidtunnlar/backar, forspaddling, surf)

Polarisering av ungdomars idrottande

Flera internationella studier visar ett växande intresse hos unga för mer flexibla möjligheter till idrottande i så kallade ”light sport communities”, där kommersiella gym, dansstudios eller arenor för självorganiserad idrott, till exempel ytor för skateboard och parkour, utgör basen för deltagandet i en aktivitet

Att kunna styra sin tid och själv välja tillfälle för träning framstår som en viktig förutsättning för allt fler 15-åriga tonåringar

Lnu.se